

Nr 265.

Av herr **Spetz**, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till odling av gummiförande växter.

Under krigsåren ägnades i vårt land ganska mycken uppmärksamhet och offrades tämligen stora penningbelopp på odlingsförsök med kautschukmaskrosen (*Taraxacum koksagys*) eller den s. k. ryska gummimaskrosen. Under de första åren utfördes försöken av Ingeniörsvetenskapsakademien — som tagit initiativet till dessa arbeten — under medverkan av ett stort antal av jordbrukets forskningsanstalter. 1943 års riksdag anvisade ett reservationsanslag av 70 000 kronor till försöksodlingar med gummimaskrosen. Odlingarna skulle ha formen av kontraktsoodlingar med Svenska spannmålsaktiebolaget, och odlarna skulle erhålla fastställda priser för frö till utsäde och för rötter, varur kautschuk utvanns. Vidare garanterades viss ersättning för det fall att beräknad rotskörd icke erhöles.

Dessa odlingsförsök i början av 1940-talet visade, att kautschukmaskrosen väl kunde odlas i vårt land och att den kautschuk, som erhöles, var av god kvalitet, men också, att hektarskördarna av kautschuk blevo mycket små och odlingskostnaderna mycket stora. Produktionskostnaden per kilogram kautschuk blev därför mycket hög. Trots detta måste försöksodlingarna anses ha varit berättigade i en tid, då naturkautschuken var så gott som oåtkomlig och industrierna voro beredda att betala mycket höga priser för kautschuken.

Mot slutet av kriget fanns det icke längre anledning att fortsätta med försöksodlingar av det slag, som pågått under krigsåren. I stället ställdes under år 1944 anslag på sammanlagt 65 000 kronor till förfogande dels för förädlingsarbeten vid Sveriges utsädesförening, dels för vissa odlingstekniska försök. 1945 anvisade riksdagen ett reservationsanslag av 107 500 kronor för samma ändamål, 1946 65 000 kronor, 1947 60 000 kronor, 1948 50 000 kronor och 1949 45 000 kronor. Även i årets statsverksproposition upptoges, liksom under föregående år, för odling av gummiförande växter ett anslag av 45 000 kronor, varav liksom under förra året 25 000 kronor avses för förädlingsverksamhet och 20 000 kronor för odlingstekniska försök.

Även om det kan sägas, att under de senaste åren vissa framsteg blivit gjorda, synes det vara uppenbart, att resultaten av den pågående förädlings- och försöksverksamheten i stort sett varit nedslående.

Det synes t. ex. knappast vara möjligt att i nämnvärd grad nedbringa odlingskostnaderna. Först då man fått fram typer av gummimaskrosen, vilka bättre lämpa sig för odling i stor skala, synes detta mål kunna nås. Dessförinnan måste krävas ett förädlingsarbete på mycket lång sikt. Även

om förbättringen genom förädlingen inte kan bedömas som alldeles utsiktslös, synas möjligheterna att frambringa typer, som förena hög kautschukhalt med något så när hög avkastning av kautschuk per hektar och en för odling i fältmässig skala lämplig form, vara mycket begränsade. Även om förädlingsarbetena icke böra helt nedläggas, synes det vara till fyllest, om de bedrivs i en betydligt blygsammare skala än hittills, och att kostnaderna härför inrymmas under anslaget till Sveriges utsädesförening. De odlings-tekniska försöken synas utan olägenhet kunna helt nedläggas.

Många arbetsuppgifter inom svensk jordbruksforskning liksom ock inom andra områden av samhällslivet, vilka äro betydligt angelägnare än arbetena med kautschukmaskrosen och som snabbt kunna väntas lämna resultat av betydelse för vårt lands produktion, kunna för närvarande inte tillgodoses i den utsträckning, som vore önskvärd. Det kan under sådana förhållanden knappast vara befogat att fortsätta att anvisa medel för arbeten, varav resultaten synas vara så ovissa som av förädlings- och försöksverksamhet med kautschukmaskrosen.

Med stöd av vad sålunda anförts får jag hemställa,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förslag om ett reservationsanslag av 45 000 kronor till odling av gummi-förande växter.

Stockholm den 26 januari 1950.

Gunnar Spetz.